

Чалавек-невідзімка

Раздзел I. З'ЯЎЛЕННЕ НЕЗНАЁМЦА

Незнаёмец з'явіўся ў пачатку лютага; у той марозны зімовы дзень бушавалі вецер і завіруха – апошняя завіруха ў гэтым годзе, аднак ён прыйшоў з чыгуначнай станцыі Брэмблхерст пяшком; у руцэ, абцягнутай тоўстай пальчаткай, ён трымаў невялікі чорны сакваяж. Ён быў захутаны з галавы да пят; шырокія палі капелюша хавалі ўвесь твар, віднеўся толькі бліскучы кончык носа; плечы і грудзі былі ў снезе, таксама як і сакваяж. Ён увайшоў у карчму «Кучар і коні», ледзьве перастаўляючы ногі ад холаду і знямогі, і кінуў сакваяж на падлогу.

– Агню! – крыкнуў ён. – У імя чалавекалюбства! Пакой і агню! – Ён строс з сябе снег і пайшоў за місіс Хол у прыёмную, каб абгаварыць умовы. Размова была кароткая. Кінуўшы ёй два савярэны, незнаёмец пасяліўся ў карчме.

Місіс Хол запаліла камін і пакінула свайго госця, каб уласнаручна згатаваць яму абед.

Раздабыць у Айпінгу зімой пастаяльца, ды яшчэ такога, які не таргуецца, гэта была нечуваная ўдача, і місіс Хол вырашыла паказаць сябе вартай шчаслівага выпадку, які выпаў на яе долю.

Калі вяндрліна падсмажылася, а Мілі, вечна сонная служанка, выслухала некалькі знішчальна-з'едлівых заўваг (што, відаць, павінна было падагнаць яе энергію), місіс Хол панесла ў пакой прыезджага абрус, посуд і шклянкі і пачала з асаблівым шыкам сервіраваць стол. Агонь весела трашчаў у каміне, але прыезджы — да найвялікшага яе здзіўлення — да гэтага часу не зняў капелюша і паліто. Ён стаяў спіной да яе, глядзеў у акно, за якім падаў снег. Рукі яго, усё яшчэ ў пальчатках, былі закладзены за спіну, і ён, здавалася, аб чымсьці глыбока задумаўся. Гаспадыня заўважыла, што расталы, снег капае з яго плячэй на дыван.

— Дазвольце, судар, ваша паліто і капялюш, — звярнулася яна да яго, — я аднясу іх на кухню і павешу прасушыць.

— Не трэба, — адказаў ён, не паварочваючыся.

Яна падумала, што недачула, і ўжо гатова была паўтарыць сваю просьбу.

Незнаёмец павярнуў галаву і паглядзеў на яе цераз плячо.

— Я лічу за лепшае не знімаць іх, — заявіў

ён.

Тут гаспадыня заўважыла, што ён носіць вялізныя сінія акуллары-кансервы і што ў яго густыя бакенбарды, якія закрываюць твар.

— Добра, судар, — сказала яна, — як вы сабе хочаце. Пакой зараз нагрэецца.

Незнаёмец нічога не адказаў і зноў павярнуўся да яе спіной. Бачачы, што размова не клеіцца, місіс Хол паспешна накрыла на стол і выйшла з пакоя. Калі яна вярнулася, ён па-ранейшаму стаяў каля акна, быццам каменная статуя, з паднятым каўняром і загнутымі ўніз мокрымі палямі капелюша, якія закрывалі твар і вухы. Яна паставіла на стол яечню і амаль крыкнула:

— Сняданак пададзены, судар!

— Дзякую вам, — адказаў ён адразу ж, але не скрануўся з месца, пакуль яна не зачыніла за сабой дзверы. Тады ён крута павярнуўся і хутка падышоў да стала.

Апынуўшыся на кухні, гаспадыня пачула гук, які мерна паўтараўся. «Чырк, чырк, чырк», — чыркала лыжка па талерцы.

— Ах, вось жа гэтае дзяўчо! — сказала місіс Хол. — А я і забылася! Ну і валаводніца! — Яна ўзялася сама расціраць гарчыцу і выказала некалькі кепікаў у адрас Мілі за яе незвычайную марудлівасць. Сама яна паспела падсмажыць яечню з вяндлінай, накрыць на стол, зрабіць усё, што трэба, а Мілі — ну і

памочніца! — пакінула гасця без гарчыцы. А ён толькі прыехаў і жадае, відаць, тут пажыць. Пабурчэўшы, місіс Хол напоўніла гарчычніцу і, паставіўшы яе, не без некаторай манернасці, на чорны з золатам чайны паднос, панесла ў прыёмную.

Яна пастукала і адразу ж увайшла. Пры яе з'яўленні незнаёмец зрабіў рэзкі рух, і яна ўсё ж паспела заўважыць нешта белае, якое мільганула над сталом. Ён, здаецца, штосьці падбіраў з падлогі. Яна паставіла гарчычніцу на стол і тут жа прыкмеціла, што паліто і капялюш гасця вісяць на стуле перад камінам, а на стальной рашотцы стаць пара мокрых чаравікаў. Рашотка, вядома, заржавее. Місіс Хол рашуча наблізілася да каміна і заявіла тонам, які не дапускаў пярэчанняў:

— Цяпер, я думаю, можна ўзяць вашы рэчы і прасушыць.

— Пакіньце капялюш, — сказаў прыезджы глухім голасам. Павярнуўшыся, яна ўбачыла, што ён выпрастаўся і глядзіць на яе.

З хвіліну яна стаяла вылупіўшы вочы і знямеўшы ад здзіўлення.

Ніжнюю частку твару ён прыкрываў чымсьці белым — сурвэткай, якую ён прывёз з сабой, — ні яго рота, ні сквіцаў не было бачна. Таму і голас прагучаў так глуха. Але не гэта ўразіла місіс Хол. Лоб незнаёмца, пачынаючыся ад краю сініх акулераў, быў абвязаны белым

бінтам, а другі бінт закрываў яго вушы, непрыкрытым заставаўся толькі ружовы востры нос. Нос быў такі ж ружовы і бліскучы, як у тую хвіліну, калі незнаёмец з'явіўся ўпершыню. Абрануты ён быў у карычневую аксамітавую куртку; высокі чорны каўнер, падшыты палатном, быў падняты. Густыя чорныя валасы, выбіваючыся з-пад перакрываючых бінтоў, тырчалі пучкамі ў розныя бакі і надавалі незнаёмцу надзвычай дзіўны выгляд. Гэтая захутаная і забінтаваная галава так ашаламіла місіс Хол, што ад нечаканасці яна на хвіліну здранцвела.

Ён не адняў сурвэтку ад твару і, паранейшаму прытрымліваючы яе рукой у карычневай пальчатцы, глядзеў на гаспадыню праз непранікальныя сінія акуляры.

— Пакіньце капялюш, — зноў гугнява сказаў ён праз сурвэтку.

Місіс Хол, ачуўшыся ад спалоху, паклала капялюш на стул перад камінам.

— Я не ведала, судар... — пачала яна, — што... — і збянтэжана замоўкла.

— Дзякую вам, — сказаў ён суха, пераводзячы позірк ад яе да дзвярэй і назад.

— Я зараз усё высушу, — сказала яна і панесла з сабою вопратку госця. Каля дзвярэй яна зноў паглядзела на яго белую забінтаваную галаву і непранікальныя акуляры; ён усё яшчэ прыкрываў рот сурвэткай. Выходзячы з пакоя,

яна ўсё дрыжала, і твар яе красамоўна сведчыў аб поўным замяшанні.

— У жыцці сваім... — прашаптала яна. — Ну і ну!

Яна ціха вярнулася на кухню і нават не спыталася ў Мілі, з чым тая цяпер важдзецца.

Незнаёмец тым часам прыслухоўваўся да крокаў гаспадыні, якія паступова заціхалі. Перш чым адкласці сурвэтку і зноў узяцца за ежу, ён запытальна паглядзеў у акно, потым падняўся і, трымаючы сурвэтку ў руцэ, падышоў і апусціў штору да белай фіранкі, якая прыкрывала ніжнюю частку акна. У пакоі запанаваў прыцемак. Крыху заспакоены, ён вярнуўся да стала і працягваў свой сняданак.

— Небарака, ён разбіўся, ці яму зрабілі аперацыю, ці яшчэ што-небудзь, — сказала місіс Хол. — Увесь перавязаны, нават глядзець страшна!

Яна падкінула вугалю ў печку, паставіла козлы для сушкі вопраткі і паклала на іх паліто прыезджага.

— А акуляры! Ды што казаць, вадалаз нейкі, а не чалавек. — Яна павесіла на козлы яго шалік. — А твар закрывае анучай! І гаворыць праз яе! Можа, у яго рот таксама баліць!

Тут яна рэзка павярнулася, мусіць, раптам успомніўшы аб чымсьці вельмі важным.

— Божа! — усклікнула яна. — Мілі! Няўжо блінчыкі яшчэ не гатовыя?

Калі місіс Хол увайшла ў прыёмную, каб прыбраць са стала, яна ўбачыла новае пацвярджэнне сваёй здагадцы, што рот незнаёнца знявечаны няшчасным выпадкам: незнаёмец курыў люльку, і за ўвесь час, пакуль яна знаходзілася ў пакоі, ні разу не адсунуў шоўкавую хусцінку, якой была абвязана ніжняя частка яго твару, і не ўзяў мундштук у рот. Хаця ён не забыўся пра сваю люльку, бо місіс Хол заўважыла, што ён паглядвае на тытунь, які тлеў марна. Ён сядзеў у кутку, спіной да апушчанай шторы; падмацаваўшыся і сагрэўшыся, ён, відавочна, адчуваў сябе лепш і размаўляў ужо не так адрывіста і раздражнёна. У чырванаватым водбліску агню яго вялізныя акуляры як быццам бы ажылі.

— У мяне застаўся такі-сякі багаж на станцыі Брэмблхерст, — сказаў ён. Выслухаўшы адказ, ён ветліва нахіліў сваю забінтаваную галаву. — Толькі заўтра! — сказаў ён. — Няўжо нельга раней? — І вельмі засмуціўся, калі яна адказала, што нельга. — А можа, усё ж знойдзецца хто-небудзь, хто б з'ездзіў з павозкай на станцыю?

Місіс Хол ахвотна адказала на пытанні, спадзеючыся такім чынам разгаварыць яго.

— Дарога да станцыі вельмі крутая, — сказала яна і, карыстаючыся выпадкам, дадала: — У мінулым годзе на гэтай дарозе перакуліўся экіпаж. І пасажыр і кучар абодва загінулі. Ці

доўга надарыцца бядзе? Адна хвіліна — і канец, ці не праўда, спадар?

Але госця не так і лёгка было ўцягнуць у размову.

— Праўда, — сказаў ён, спакойна гледзячы на яе праз акуляры.

— А потым, калі яшчэ паправішся, праўда? Вось, напрыклад, мой пляменнік Том парэзаў сабе руку касой — касіў, ведаеце, спатыкнуўся ды і парэзаў, — дык ці паверыце, спадар, тры месяцы хадзіў з завязанай рукой. Пасля таго выпадку я страшна баюся касы.

— Безумоўна, гэта зразумела, — сказаў прыезджы.

— Спачатку мы вельмі баяліся, што Тому давядзецца рабіць аперацыю, яму так было дрэнна.

Прыезджы адрывіста засмяяўся, быццам забрахаў.

— Дык яму было дрэнна? — паўтарыў ён.

— Праўда, спадар. І гэта было зусім не смешна для тых, каму давялося з ім важдцца. Хоць бы мне, спадар, таму што сястра ўсё няньчылася са сваімі малымі. Толькі ведай: завязаць ці развязаць яму руку... Таму, калі дазволіце...

— Дайце мне, калі ласка, запалкі, — раптам перапыніў ён яе. — Мая люлька патухла.

Місіс Хол замоўкла. Несумненна, з яго боку груба перапыняць яе такім чынам пасля таго, як

яна яму ўсё расказала. З хвіліну яна сярдзіта глядзела на яго, але, успомніўшы пра два савярэны, пайшла за запалкамі.

— Дзякую, — коратка сказаў ён, калі яна паклала запалкі на стол, і, павярнуўшыся да яе спіной, пачаў зноў глядзець у акно. Бачна, размова аб аперацыях і бінтах была яму непрыемная. Яна вырашыла не вяртацца да гэтай тэмы, але непрыязныя паводзіны незнаёмца раззлавалі яе, і Мілі давялося гэта адчуць на сабе.

Прыезджы заставаўся ў гасцінай да чатырох гадзін, не даючы ніякага поваду зайсці да яго. Амаль увесь гэты час у пакоі было вельмі ціха: магчыма, ён сядзеў каля каміна, які дагараў, і курыў люльку, а можа, проста драмаў.

Аднак, калі б хто-небудзь уважліва прыслухаўся, то змог бы пачуць, як ён памяшаў вуголле, а потым хвілін пяць хадзіў па пакоі і размаўляў сам з сабою. Затым зноў сеў, і пад ім рыпнула крэсла.

Раздзел II. ПЕРШЫЯ ўРАЖАННІ МІСТЭРА ТЭДЗІ ХЕНФРЫ

У чатыры гадзіны, калі ўжо амаль сцягнула і місіс Хол збіралася з духам, каб зайсці да пастаяльца і спытацца, ці не жадае ён гарбаты, у

карчму ўвайшоў Тэдзі Хенфры, майстар гадзіннікаў.

— Якое кепскае надвор'е, місіс Хол! — сказаў ён. — А яшчэ ў лёгкіх чаравіках.

Снег за акном падаў усё гусцей і гусцей.

Місіс Хол пагадзілася, што надвор'е кепскае і, заўважыўшы ў руках містэра Хенфры чамаданчык з інструментамі, раптам заззяла.

— Ведаеце, раз вы ўжо тут, зірніце, калі ласка, на гадзіннік у гасцінай. Ідзе ён добра і б'е як трэба, але гадзіннікавая стрэлка ўсё стаіць на шасці гадзінах і ніколькі не жадае зрушыць з месца.

І, паказваючы майстру гадзіннікаў дарогу, яна накіравалася ў гасціную, пастукалася ў дзверы і ўвайшла.

Прыезджы — як яна паспела заўважыць, адчыняючы дзверы, — сядзеў у крэсле перад камінам і, здавалася, драмаў; яго забінтаваная галава схілілася набок. Пакой асвятляў толькі чырвоны водбліск каміна. Місіс Хол усё падалося чырванаватым, вычварным і няясным, тым больш што яна ўсё яшчэ была аслеплена святлом лямпы, якую толькі што запаліла над стойкай у распівачнай. На секунду ёй здалося, што ў пастаяльца страшэнны, шырока адкрыты рот на ўсю ніжнюю частку твару. Гэта быў імгненны прывід — белая забінтаваная галава, вялізныя акуляры замест вачэй і пад імі шырокі, адкрыты рот, які быццам бы пазяхаў. Але вось

сонны зашавяліўся, выпрастаўся ў крэсле і падняў руку. Місіс Хол расчыніла дзверы насцеж, у пакоі стала святлей; тады яна лепш разглядзела яго і ўбачыла, што твар незнаёмца прыкрыты шалікам, таксама, як раней сурвэткай. І яна вырашыла, што ёй усё проста здалося з-за гульні ценяў.

— Ці не дазволіце, судар, майстру агледзець гадзіннік? — сказала яна, крыху апамятаўшыся.

— Агледзець гадзіннік? — спытаў ён, сонна азіраючыся кругом. Потым, нібы прачнуўшыся, дадаў: — Калі ласка!

Місіс Хол пайшла за лямпай, а ён падняўся з крэсла і пацягнуўся. З'явілася лямпа, і містэр Тэдзі Хенфры, увайшоўшы ў пакой, апынуўся твар у твар з забінтаваным чалавекам. Ён быў, па яго ўласнаму прызнанню, агарошаны.

— Добры вечар, — сказаў незнаёмец, гледзячы на яго, як марскі рак; па выказванню Хенфры, — на такое параўнанне яго, напэўна, навялі цёмныя акуляры.

— Спадзяюся, — сказаў Хенфры, — я вас не патрывожу?

— Ніколькі, — адказаў прыезджы. — Хаця я думаў, — дадаў ён, звяртаючыся да місіс Хол, — што гэты пакой адведзены мне для асабістага карыстання.

— Я падумала, судар, — сказала гаспадыня, — што вы пажадаеце, каб гадзіннік...

— Вядома, — перапыніў ён, — вядома; але

ўвогуле я прывык заставацца адзін і не люблю, калі мяне турбуюць. Але я рады, што гадзіннік будзе пачынены, — працягваў ён, бачачы, што містэр Хенфры спыніўся ў нерашучасці. Ён ужо хацеў папрасіць прабачэння і пайсці, але словы прыезджага заспакоілі яго.

Прыезджы павярнуўся спіной да каміна і заклаў рукі за спіну.

— Калі з рамонтам гадзінніка будзе закончана, я вып'ю гарбаты, — заявіў ён. — Але няхай раней пачыняць гадзіннік.

Місіс Хол ужо збіралася выйсці з пакоя, — на гэты раз яна не спрабавала завязаць размову, не жадаючы, каб яе груба абарвалі ў прысутнасці містэра Хенфры, — як раптам пастаялец спытаўся, ці паклапацілася яна аб дастаўцы яго багажу. Яна паведаміла яму, што гаварыла пра гэта з паштальёнам і што багаж будзе дастаўлены заўтра раніцай.

— Вы ўпэўнены, што раней нельга яго даставіць? — спытаў ён.

— Зусім упэўнена, — адказала яна даволі холадна.

— Мне трэба было адразу сказаць вам, хто я такі, але я так замёрз і стаміўся, што проста не мог гаварыць. Я, бачыце, выпрабавальнік...

— Ах, дык вунь яно што, — прамовіла місіс Хол, на якую гэтыя словы зрабілі вельмі моцнае ўражанне.

— Багаж мой складаецца з самых розных

прыбораў і апаратаў.

— Вельмі нават карысныя рэчы, — заўважыла місіс Хол.

— І я з нецярпліваасцю чакаю магчымасці працягваць свае выпрабаванні.

— Вядома, судар.

— Прыехаць у Айпінг, — працягваў ён павольна, як быццам бы падбіраючы словы, — мяне прымусіла... м-м... імкненне да цішыні і спакою. Я не хачу, каб мяне турбавалі ў час маіх заняткаў. Апрача таго, няшчасны выпадак...

«Так я і здагадвалася», — падумала місіс Хол.

— ...вымушае мяне да адзіноты. Разумееце, вочы мае іншы раз да таго слабеюць і пачынаюць так пакутліва балець, што мне даводзіцца зачыняцца ў цёмным пакоі на цэлыя гадзіны. Гэта надараецца калі-нікалі. Цяпер гэтага, вядома, няма. Але калі ў мяне прыступ, самы нязначны неспакой, з'яўленне чужога чалавека ў пакоі прымушае мяне страшэнна пакутаваць... Я думаю, лепш папярэдзіць аб гэтым загадзя.

— Вядома, судар, — сказала місіс Хол. — Асмелюся спытацца ў вас...

— Гэта ўсё, што я хацеў сказаць вам, — перапыніў ён яе сваім суровым тонам, які не дапускаў ніякіх пярэчанняў.

Місіс Хол асеклася і вырашыла адкласці свае пытанні і спачуванні да больш зручнага

моманту.

Яна выйшла, а прыезджы застаўся стаяць перад камінам, люта глядзячы на містэра Хенфры, які рамантаваў гадзіннік (так гаварыў потым сам містэр Хенфры). Майстар гадзіннікаў паставіў лямпку блізка каля сябе, і зялёны абжур кідаў яркае святло на яго рукі і на часткі механізма, пакідаючы амаль увесь пакой у цяні. Калі ён падымаў галаву, перад вачамі ў яго плавалі рознакаляровыя плямы. Хенфры быў цікаўным чалавекам, таму ён вынуў механізм, — хаця ў гэтым не было рашуча ніякай патрэбы, — разлічваючы зацягнуць работу і, хто ведае, можа, нават завязаць з незнаёмцам размову. Але той стаяў маўкліва, не рухаючыся з месца. Ён стаяў так ціха, што гэта пачало дзейнічаць містэру Хенфры на нервы. Яму падалося нават, што ён адзін у пакоі, але падняўшы вочы, перад якімі адразу паплылі зялёныя плямы, ён убачыў у шэрым змроку нерухомую фігуру з забінтаванай галавой, што ўтаропілася на яго вялізнымі сінімі акул'ямі. Гэта было так страшна, што з хвіліну абодва стаялі нерухомы, глядзячы адзін на аднаго. Потым Хенфры апусціў вочы, нібы выбіраючы мішэнь для падрыхтоўчага стрэлу.

— Надвор'е... — пачаў ён.

— Хутка вы закончыце і пойдзеце адсюль?

— сказала нерухомая фігура, відавочна, ледзьве

стрымліваючы гнеў. — Вам толькі і трэба было ўмацаваць гадзіннікавую стрэлку на восі, а вы тут кешкаецеся без толку.

— Зараз, судар... адну хвіліну... Я выпусціў з-пад увагі... — і містэр Хенфры паспешліва закончыў работу і выйшаў, моцна, аднак, раззлаваны.

— Каб яго чорт узяў! — бурчэў ён сам сабе, крочачы па заснежанай вуліцы. — Трэба ж калі-небудзь праверыць гадзіннік... Скажыце, калі ласка, і паглядзець на яго нельга. Чорт ведае што... Мусіць, нельга. Ён так забінтаваны і захутаны, нібы яго адшуквае паліцыя.

Калі містэр Хенфры дайшоў да вугла, ён убачыў Хола, які нядаўна ажаніўся з гаспадыняй карчмы «Кучар і коні», дзе спыніўся незнаёмец; Хол вяртаўся са станцыі Сідэрбрыдж, куды ён вазіў на айпінгскім амнібусе выпадковых пасажыраў. Як ён кіраваў, было ясна, што Хол крышку клонуў у Сідэрбрыджы.

— Як пажываеце, Тэдзі? — звярнуўся ён да Хенфры, калі параўняўся з ім.

— У вас спыніўся нейкі падазроны тып, — сказаў Тэдзі.

Хол, абрадаваны выпадкам пагаварыць, нацягнуў лейцы.

— Што такое? — спытаўся ён.

— У вас у карчме спыніўся нейкі падазроны тып, — паўтарыў Тэдзі. — Далібог! — І ён пачаў з вялікай жвавасцю апісваць Холу дзіўнага

госця. — Выглядае ён... проста страх! Калі б гэта быў мой дом, я, зразумела, палічыў бы за лепшае ведаць у твар свайго пастаяльца, — сказаў ён. — Але жанчыны заўсёды даверлівыя, калі справа тычыцца чужых людзей. Ён пасяліўся ў вас, Хол, і нават не сказаў, як яго завуць.

— Няўжо? — спытаўся Хол, які не вызначаўся асаблівай кемлівасцю.

— Так, — пацвердзіў Тадзі. — Ён зняў пакой на тыдзень. Хто б ён ні быў, вам нельга будзе адчапіцца ад яго раней, чым праз тыдзень. І ён кажа, што ў яго куча багажу, які прывязуць заўтра. Будзем спадзявацца, што гэта не скрынкі з камянямі.

Тут ён раскажаў, як нейкі прыезджы з пустымі чамаданамі абдурыў яго цётку ў Гасцінгсе. Зразумела, размова з Тадзі разбудзіла ў Хола нейкае няпэўнае падазрэнне.

— Ну, паехалі, дзядуля, — звярнуўся Хол да свайго каня. — Трэба навесці парадак.

А Тадзі, аблегчыўшы душу, пайшоў сваёй дарогай ужо ў лепшым настроі.

Аднак, замест таго, каб наводзіць парадак, Холу пасля вяртання дадому давялося выслухаць шмат папрокаў за тое, што ён так доўга прабыў у Сідэрбрыджы, а на свае нясмелыя пытанні пра новага пастаяльца ён атрымаў рэзкія, але ўніклівыя адказы. І ўсё ж зерне падазрэння, кінутае майстрам гадзіннікаў

у душу Хола, дало свае парасткі.

— Вы, бабы, нічога не разумееце, — сказаў містэр Хол і вырашыў пры першым жа зручным выпадку даведацца больш падрабязна пра падазронага прыезджага.

І пасля таго, як пастаялец накіраваўся ў сваю спальню, — гэта было прыкладна палова дзесятай, — містэр Хол з даволі задзірлівым выглядам увайшоў у гасціную і стаў уважліва аглядваць мэблю сваёй жонкі, быццам бы жадаючы паказаць гэтым, што тут гаспадар ён, а не прыезджы; ён пагардліва зірнуў на аркуш паперы з матэматычнымі вылічэннямі, які забыўся пастаялец. Кладучыся спаць, містэр Хол параіў жонцы ўважліва прыгледзецца — што за багаж заўтра прывязуць пастаяльцу.

— Калі ласка, не лезь не ў сваю справу, — абарвала яго місіс Хол. — Глядзі лепш за сабой, а я і без цябе ўпраўлюся.

Яна тым больш злавалася на мужа, што прыезджы сапраўды быў нейкі дзіўны, і ў душы яна сама трывожылася. Ноччу яна раптам прачнулася, убачыўшы ў сне вялізныя белыя вірлавокія галовы, падобныя на бручку, якія гналіся за ёй на доўгіх, выцягнутых шыях. Але яна была жанчына разважлівая, таму перасіліла свой страх, павярнулася на другі бок і зноў заснула.

Раздзел III. ТЫСЯЧА І АДНА БУТЭЛЬКА

Дык вось, дзевятага лютага, калі толькі пачалася адліга, невядома адкуль з'явіўся ў Айпінгу дзіўны незнаёмец. На наступны дзень, у слоту і бездараж, яго багаж даставілі ў карчму, і багаж таксама аказаўся не зусім звычайны. Абодва чамаданы, праўда, нічым не адрозніваліся ад тых, якімі звычайна запасаюцца падарожнікі; але, акрамя іх, была яшчэ скрынка з кнігамі — вялізнымі тоўстымі кнігамі, прычым некаторыя былі не надрукаваны, а спісаны надзвычай неразборлівым почыркам, — з тузін, калі не больш, кошыкаў, скрынак і каробак, у якіх ляжалі нейкія прадметы, загорнутыя ў салому; Хол, які не прамінуў паварушыць салому, вырашыў, што там былі шклянныя бутэлькі. У той час як Хол балбатаў з Фірэнсайдам, фурманам, рыхтуючыся дапамагчы яму перанесці багаж у дом, з дзвярэй выйшаў незнаёмец у нізка насунутым капелюшы, у паліто, пальчатках і шаліку. Ён выйшаў з дому і нават не зірнуў на сабаку Фірэнсайда, які ляніва абнюхваў ногі Хола.

— Нясіце скрынкі ў пакой, — сказаў незнаёмец. — Я і так ужо доўга пракаваў іх.

З гэтымі словамі ён спусціўся з ганка і падышоў да задка павозкі, як быццам хацеў уласнаручна занесці невялікі кошык.

Убачыўшы яго, сабака Фірэнсайда дзіка загыркаў і ашчацініўся; калі ж незнаёмец спусціўся з ганка, ён падскочыў і цапнуў яго за руку.

— Куш! — шарахнуўшыся, крыкнуў Хол, які заўсёды пабойваўся сабак, а Фірэнсайд закрычаў:

— Кладзіся! — і схапіўся за бізун.

Яны бачылі, як зубы сабакі слізганулі па руцэ незнаёмца, пачуўся трэск раздзіраемых штаноў. У гэты момант бізун Фірэнсайда дастаў сабаку, і ён, заскуголіўшы ад крыўды і болю, схаваўся пад павозку. Усё гэта адбылося за паўхвіліны. Ніхто нічога не казаў, але ўсе крычалі. Незнаёмец хутка зірнуў на разарваныя пальчатку і калашыну, зрабіў рух, быццам бы хацеў нагнуцца, затым павярнуўся і ўзбег на ганак. Яны пачулі, як ён паспешліва прайшоў па калідоры і застукаў абцасамі па непакрытай дываном лесвіцы, якая вяла ў яго спальню.

— Ах ты, жывёліна гэтакая! — вылаяўся Фірэнсайд, злазячы з павозкі з бізуном у руцэ, у той час як сабака пільна сачыў за ім з-за колаў.

— Ідзі сюды! — крыкнуў ён. — Інакш будзе горш.

Хол стаяў, разінуўшы рот, у поўнай разгубленасці.

— Ён укусіў яго, — загаварыў Хол. — Пайдзі пагляджу, што з ім. — І закрочыў следам за незнаёмцам. У калідоры ён сустрэў жонку і сказаў ёй: — Пастаяльца пакусаў сабака Фірэнсайда.

Ён падняўся па лесвіцы; дзверы незнаёмца былі прыадчынены, Хол расчыніў іх і ўвайшоў у пакой без асаблівых цырымоній, каб хутчэй выказаць сваё спачуванне.

Штора была апушчана, і ў пакоі стаяў паўзмрок. Хол паспеў заўважыць штосьці надзвычай дзіўнае, падобнае на руку без кісці, занесеную над ім, і твар, які складаўся з трох вялікіх распылівістых плям на белым фоне, вельмі падобны на бледную кветку браткоў. Потым моцны штуршок у грудзі адкінуў яго ў калідор, дзверы зачыніліся з трэскам перад самым яго носам, і ён пачуў, як шчоўкнуў ключ у замку. Усё гэта адбылося так хутка, што Хол не паспеў нічога ўцяміць. Мільгаценне нейкіх цьмяных ценяў, штуршок і боль у грудзях. І вось ён стаіць на цёмнай пляцоўцы перад дзвярыма, пытаючыся ў сябе, што ж гэта такое ён бачыў.

Крыху пазней ён далучыўся да кучкі людзей, што сабраліся на вуліцы перад карчмой. Тут быў і Фірэнсайд, які ўжо ў другі раз расказваў усю гісторыю з самага пачатку; і місіс Хол, якая паўтарала, што яго сабака не мае ніякага права кусаць яе пастаяльцаў; тут быў і Хакстэрс, уладальнік лаўкі насупраць, таксама